

EMBERNEK ÉS ROVARNAK IS KEDVES MÉHLEGELŐK A KERTEKBEN

2020. 04. 29.

Ha a beporzó rovarok kedvében szeretnénk járni, olyan növényeket nevelhetünk a kertünkben vagy a balkonládában, amik amellet, hogy szépek és hasznosak, még számukra is értékesek. Nem is annyira nehéz összeállítani egy vetéstervet, amely egyszerre okoz örömet a kertésznek és a kert rovarvilágának is.

Amikor méhlegelőt mondunk, természetesen minden beporzó rovarra gondolunk, fajra, méretre, színre és fullánkra vonatkozó kitétel nélkül. De vajon melyek lehetnek azok a növényfajok, amik biztosan vonzzák a rovarokat? A legegyszerűbb úgy megközelíteni a kérdést, hogy azok, amelyeknek szép virága van. Mert hát az evolúció során a rovarporozta növények igyekeztek felkelteni a rovarok érdeklődését, ezért feltűnő színű, mintázatú és minél nagyobb szirmokat neveltek, amik élő útjelző táblaként és leszállópályaként szolgálnak a megporzóknak.

Ahogy a megporzók sokfélék, úgy a virágok is azok. Egyesek azoknak a rovaroknak próbálnak imponálni, amelyek egyik vagy másik színt részesítik előnyben. Persze összetett szemmel nézve a színek nem olyanok, mint ahogyan mi látjuk, viszont olyan mintázatok is rejtőzhetnek az egyszínű szirmokon, amiket csak a rovarok ultraibolya-érzékelése tesz láthatóvá.

Vannak virágok, amik csak meghatározott időpontban nyílnak, a többiek előtt vagy után, amikor sok az éhes rovar. Mások nagy tömegben, hogy feltűnést keltsenek, de akadnak olyanok is, amik szinte egész évben kínálgatnak egy-egy virágot. Sok virág a rovarok kifinomult szaglására apellál. S mindezek mellett szinte mindegyik – ráadásként – egy kis nektárt is felajánl azoknak a rovaroknak, amelyek meglátogatják őket beporzás céljából.

Így tehát nem különösebben nehéz a beporzóknak is tetsző növényeket választani a kertbe, mert azok szépek és illatosak lesznek, ami általában – minden érdek nélkül – az embernek is kedves. A következő válogatásban különböző csoportokból ajánlunk néhány kifejezetten rovarbarát virágot.

Hegyvidéki szomszédjaink

A legelső csoportba azok a növények tartoznak, amik a terület tisztásain, rétjein is előfordulnak. Ezekkel biztosan nem gyűlik meg a kertész baja, hiszen nevelésük szinte semmilyen erőfeszítést nem igényel. Ugyanúgy fejlődnek a kertben, ahogy a kerítés túloldalán. Idetartozik, például, a közönséges cickafark. Ezt a vadvirágot mindenki látta már, aki kirándult valaha a Hegyvidéken vagy bármelyik középhegységünkben. Finoman csipkézett levelein és fehér, tömött, ernyőszerű virágzatán szinte mindig megtalálható néhány rovar.

Az évelő cickafark gyógynövényként is ismert. Különösen értékesé teheti a hobbikertészek szemében, hogy levelei a komposztba keverve gyorsítják a növényi részek bomlását és a jó minőségű komposzt kialakulását.

A terjőkegyógyosysz, kicsit furcsa neve ellenére, éppolyan gyakori és közismert növény, mint a cickafark. Ez a kék virágú vadvirág akár egy méter magasra is megnőhet, igaz, fejlődéséhez két évre van szükség. Szárát és levelét szőrök borítják, így a rovarok nem tudnak akárhová leszállni, csak a kék szirmok övezte virágra, amelyből a porzók és a termő messze kihajlanak, így a nektárért igyekvő rovarra biztosan rátapad a virágpor, és megtörténik a beporzás.

Erdeink szegélyén gyakori virág a hólyagos habszegfű, amelyet kertjeinkben inkább gyomként ismerünk. Ha rossz marketingje ellenére megtűrjük, kiderül, hogy felálló szárain nyíló fehér virágai egy kecses hordót is tartanak, ami tulajdonképpen a virág erekkel díszített csészéje. A hordócskát gyerekek szokták nagy örömmel és durranással kipukkasztani. A virág további érdekessége, hogy éjjeli lepkékre specializálódott, ezért csak este kezd illatozni. Persze akadnak olyan megporzók, akik a bőséges nektárlakomában reménykedve nappal is rászállnak a virágra, amely a testesebb rovarok súlya alatt rögtön lehajlik.

A fűszerkert rovarszemmel

Az intenzív aromájú leveleikért termesztett fűszereknek is szükségük van beporzásra, és a gyakorlat azt mutatja, hogy a rovarok sem vetik meg a fűszeres illatokat. A koriander természetes ernyősvirágzatú növény, amely fiatalon poloskaszagú, legalábbis erre utal tudományos neve. A kertben könnyen megfigyelhetjük, hogy a laza virágpamacsokból álló ernyőn mindig téblábol néhány rovar.

Az oregánónak csak a megjelenése és ebből következően a rendszertani besorolása más, de ugyanúgy mediterrán fűszernövény, amely virágaival a rovarokat csalogatja, míg levelei az olasz konyha ízvilágát varázsolják az asztalunkra. A mustár nem éppen a hegyvidéki díszkertek megszokott növénye, ettől függetlenül ott lehet a helye akár egy nagy dézsában az erkélyen is. Sárgán virágzó, egynyári, lágy szárú bokrot nevel, amelyen őszre érnek az apró, gömbölyű magok. Ha már a beporzók kedvéért felneveltük, akkor a magokat összegyűjtve a konyhában is kísérletezhetünk a hasznosításukkal, úgysem gyakran kerül a városi lakásokba – saját termelésű – friss mustármag.

Bár elsősorban nem fűszerként jut eszünkbe, de a közkedvelt levendula is kiváló méhlegelő. A védett helyen áttelelő növények magas életkort is megérhetnek, miközben összevissza csavarodó, fás szárat nevelnek, és évről évre ellátják a családot illatos virágokkal. A cserépben nevelt példányokat alapos takarással kell védeni a fagy ellen, mert a kis földlabda önmagában nem képes megvédeni a gyökereket. Érdekes, hogy amíg a beporzó rovarok lelkesednek a levendula illatáért, addig a molyok ki nem állhatják.

Méhcsábító dísznövények

Bár a beporzó rovarok által kedvelt növények sora még nagyon hosszú, utolsó csoportként álljon itt néhány valódi dísznövény! A körömvirág kedvelt és ismert kerti növény. Bár egynyáriként szoktuk ültetni, az enyhébb teleket – mint ez az utolsó volt – károsodás nélkül átvészelheti, és már kora tavasszal virágba borulhat, a korán ébredő rovarok legnagyobb örömére. A narancssárga szirmkoszorú a ragyogó tavaszi napsütésben nemcsak a rovarok összetett szemében tükröződik elvéthetetlen céltáblaként, de mi magunk is elnézegetjük akár a buszról hazafelé menet, vagy az erkélyládában öntözés közben.

A kerti harangvirágfélék is előkelő helyet foglalnak el a beporzó rovarok képzeletbeli slágerlistáján. Ezek a sziklakerti párnásként alig néhány centiméteres vagy más fajainál majd' térdig érő száron (haranglábon) fejlődő kék csengők csak alulról nyitottak, így a nyári záporok nem mossák ki a harang mélyén termelődő nektárt. A beporzóknak viszont be kell küzdeniük magukat érte, miközben jó alaposan összekénik magukat virággal.

Szintén egyetértés van az emberek és a beporzó rovarok között a közkedvelt pipacs megítélésében, amely a napsütésben kitáruló élénkpiros szirmai között kontrasztos fekete célzókeresztet is visel, ezzel a porzókhöz és a

termőhöz irányítja a berepülő rovarokat. Kerti nevelése nem tartozik a legkönnyebb feladatok közé, ennek dacára a kerület több zöld területén vadon is előfordul, a kertészek orra alá dörgölve a természet felsőbbrendűségét.

*

A saját erkélyeinken, kertjeinkben nevelt méhlegelő növényeket kiegészítik a közterületek is, ahová a Hegyvidéki Önkormányzat is telepít a beporzó rovarok szempontjait figyelembe vevő növénytársulásokat. Már több ilyen céllal fenntartott terület van, és a közeljövőben ezek száma tovább gyarapszik a Méhbarát Kerület program keretében, amelyről szándékunk szerint a jövőben is rendszeresen hírt adunk.

(Barta)